

NATIONAL LIBRARY OF MEDICINE

Bethesda, Maryland

ANDREÆ CASSII

Johon: D E Horne.

Triumviratu Intestinali

Cum suis Effervescentiis,

Repetita Disputatio.

Cui accessit

Epistola Amici ad Amicum

Qua præcedens disputatio

examinatur.

x. Scripta a matthia Jais. nio.
(Placcius de script. Anonymis. p. 40)

NEOMAGI

Apud NICOLAUM PLACIDUM,

CLD ID C LX IX. *J. M.*

ADRIANUS CASSELLI
L. D. I. H. H. H. H.

Triumviratum Inceffuali
Cum suis Effigiescentis
Repetita Disputatio.

Cuius scriptis

Epistola Amici ad Amicum
Qui precedens disputatio

est...
a. Veritas a...
P. Veritas a...

NEOMAGI

Quod Nicotiana Tracatum

cl. l. c. ix. ix. P. M.

P R O Æ M I U M.

EA artis Medica hodiè est infelicitas, ut in fabulas tota transcendat ac in scenas trahatur; Quisque enim causas & initia naturalium pro ingenio fingit suo; nova, modò hætenus inaudita sint, præferuntur veris; antiquum omne sætet, conculcata jacet veterum autoritas; rejectus librorum, etiam elegantiorum, usus. Vanas ejusmodi mentes occupavit persuasio, quod se omnes scientiæ numeros implevisse putent, quod naturam sibi met solis jura revelasse sacraria credant, & tyrones, in veterum Medicinæ perniciem, prodigioso cultu ejusmodi novitatum magistros venerantur, non secus ac si illi saltem in consilia Deorum essent admissi, ac soli scirent quid Iuppiter Junoni in aurem dixisset. His nugis atatem suam conterunt juniores, quasi tunc omne tulissent punctum, ac hisce cristam erigunt, practi-
A
cisque

cisque, qui plures viderūt annos, insultant, tot & tanta crocitant prodigia, tot volunt videri monstrorum domitores, tot intestinalium pugnarum, tot militarium humorum congressuum, duellorum Doctores, quibus profectò nauseam & fastidium movent viro cordato, qui eos miseratione judicet dignos. In his tamen putant se solos esse alpha, se solos reliquorum Practicorum radiantem apicem & luciferos, & Medicina pancreaticæ specula lucidissima. Extra hæc alioquin septa ignota omnium facies & subductus usus; Veterum enim res ita transfiliunt, sicut felis prunas, aut sicut mus properare solet ad antrum: & protenus quidam quantum possunt, vel dimidio anni spatio, cursum pancreaticum absolvunt, omnique alarum remigio evolant ad supremum fastigiū, in quo pro tribunali sedet operosa Iatrice; interrogati quanquam de verâ morborum essentiâ, de veris partis affecta & morborum

borum signis, de tempore & modo exitus morbi, & ad consultationes provocati, magis muti sint quam pisces, nihilque recitatâ illâ pugnâ intestinali amplius illis supersit, quàm quantum displosa semel vesica pepedit. Hinc sæpè accidit, ut collegia multi fugiant doctorum virorum, ut saltem consultationibus & doctis ex institutionibus colloquiis sese subtrahant, eò quod non sint in his exercitati, nec ultrà mesenterium sapiant. O miseras, non sic ò juvenes, nolite his novis conceptibus adeò vobis blandiri, his suspicionibus, opinionibus, putationibus ita dare fidem, ut reliqua elegantiora magis ornata, & tot jam seculis probata ac suscepta, negligatis; nolite veteres abjicere calceos antequam habeatis meliores; nolite alienis oculis, alienâ fide intueri omnia; profecto non est necessitas quedam qua vos cogat, nec ideò capital commississe videbimini, aut damnari vos oportebit fustidineas aut

ferricrepidineas insulas ubi vivos homines mortui incurfant boves, si novam hanc monstrificam medicinam non religiose suscipiatis. Olim quidem Socrates, quodcumq; dixisset autis imperabat, & Pythagoras altum silentium imperabat auditoribus; sed hæc tempora præterierunt; in natura palæstrâ non standum est autoritatibus; in hac liberum est unicuique ingenium suum periclitari, quamdiu suprema lex monet veritas, ut in Republicâ populi salus; in hac ingenuo spiritu licet veritatem inquirere, & ut ille dicebat, parcere personis, dicere de vitiis. Quâ libertate mihi quoque concessâ, Triumviratum hunc omnibus candidis veritatis amatoribus sisto, cui ut faciat æmeretrici si detrahantur adulterini crines & ornamenta adscititia, apparebit quid nativi habeat splendoris.

U T ad rem ipsam sine ampliore ambage nunc accedam, quid *Triumviratus* significet, de nominis etymo hæc præmittenda duco: quod nimirum hæc appellatio à *Triumviris* deducta sit, olim Romam gubernantibus, non ineptâ sanè analogiâ; si enim considerestrium illud, quod perhibetur, humorû collegium, eorumq; in totum corpus divisum triumvirale imperium, commodè *Triumviratum* dixeris, & exemplum *Helmondtii*, qui duûviratus aliquot jura dudùm sancivit, quiq; egregiè solet ludere nominibus, optimè sequeris. Quam vocis similitudinem magis etiam illustrabis, si *Capitolii* instar tibi sit *duodenum*, si Romana humoribus concesseris nomina, comparando bilem Antonio, Augustum humori pancreatico, *Lentulum* pituitæ salivali.

I I.

Sed dices profectò, nihil est hic *Triumviratus*, quam bilis, pituita, melancholia Veterum, quas recentiores ut morborum causas juxta cum veteribus credunt? Reverà quidem nihil sunt quam bilis ex felliculo fellis, succus pancreaticus qui melancholiam æmulatur, pituita in hærens intestino, quos præternaturaliter omnium morborum volunt esse origines; longe tamen discedendum erat à veteribus, quod
hi non.

hi non tam immensos sibi de horum triumviratu formassent, conceptus. Fateor equidem, non destruenda erant monumenta veterum quibus nova nondum planè confirmata; ea tamen ingenii fuit luxuria, is affectuum impetus, ut non sibi temperare potuerint Triumviratus auctores, quin hos irreconciliabili prorsus odio prosequerentur, eò quod horum humorum in duodeno, tanquam palæstrâ militari, concursus, effervescentias, furores, non olfecissent, quod non vidissent Antonii, Augusti, Lentuli blandas in statu sano pugnas, furibundas in ægro.

III.

Audiamus sexcenta quæ hi nunquam patrarunt facinora; doluit aliquis dextro hypochondrio, doluit intestinis; decubuit quispiam febris tertianâ, heu protinus surrexit decretum, succus pancreaticus miles importunus in vitis hospitibus in duodenum irrupit, ibique cum Lentulo & Antonio (puta bile & pituita) conflictum seu effervescentiam instituit justo majorem, unde dolores, unde febris; absit enim statuere cum veteribus bilis & pituitæ corruptiones, ac si eodem modò pituita non accessere posset, quàm succus pancreaticus: exercet quandam febris quartana, huic cerbero protinus imputatur culpa, non veterum melancholiæ; etsi nihil obstet, quin hæc eodem jure præter-

præternaturaliter aceſcat in liene, quam hi in pancreate. Sexcenta potius illa quæ in corpore noſtro Hippoc lib. de priſcâ Med. ſcribit, ſi per ſe extiterint, moleſtiâ afficere, in ſuco pancreatico latere creduntur; horum enim ſi quæpiam ſecernuntur, producit amarum, falſum, dulce, acidum, inſipidum, acerbum, amarum calidum & acutum, falſum & calidum; pituitæ n. veterum falſæ, inſipidæ, acerbæ, acidæ, dulces, vitreæ, biles porraceæ, æruſinoſæ, iſatodes, vitellinæ, aduſtæ, atræ, inter cauſas morborum locum non habent amplius, quamquã negari non poſſint & quotidie occurrant. Monſtroſus magis delectat ſuccus pancreaticus; hic n. & ſuus adverſarius Antonius uterq; gallo pythagorico aut pileo morionis ſimilis varias ſuſtinent formas; pancreaticus eſt acidus, eſt dulcis, eſt inſipidus, eſt ſubacidus, ſummè acidus, eſt acido falſus; non obſtante vulgari axiomate, contraria in eodem ſubjecto eodem tempore in eſſe non poſſe.

I V.

Sed age ſi pellem detrahamus huic perforato leoni ut appareat arcadicum pecus; pro poſitiones, quas præmiſſas volo, ſunt ſequentes.

In corpore noſtro nullus eſt ſal acidus,
nullus retorridus vel lixivioſus.

In corpore ſano nil perpetuæ aciditati-
reppes

repperitur:

Ratione salium nulla in nobis effervescentia excitatur.

Principia quæ putantur bilis & succi pancreatici constitutiva, non sunt principia.

V.

Meras opiniones, suspiciones, dubitationes esse acidis salibus succum pancreaticum imprægnatum esse, acidum è sanguine in hunc dirigi, acidum salem in sanguine existere, acidos sales in nobis effervescere, si omnes salis acidi perpendamus difficultates, tum quâ sal tum quâ acidus esse perhibetur; qua enim sal est nondum hæctenus constat, cujus generis sit sal acidus, & quâ ratione à vulgari Chymicorum principio distinguatur, & an ejus sit existentia; nulli n. Philosophorum aut Chymicorum, excepto solo Helmondio, primam ejus fecerunt mentionem. Adeoque dicant illi qui toti in fermento sunt, ubi sal ille acidus lateat; proferant vel tantillum salis acidi experimentis ex humore pancreatico educti, ad eum ut sensuum testimonio evincere queant & salem illum esse & acidum; exhibeant illum oculis nostris per destillationem aut aliâ ratione extractum, & magna protenus ejus tolletur nobis suspicio; quamdiu enim nec gustare possumus, nec agnoscere & salem esse & acidum, habemus illum pro ente rationis, opinionibus, suspicio-
nibus

nibus mirificè nato ac conzepto:

V I.

Nullus sal acidus reperitur in totâ naturâ, quicquid Helmondlius de sale etiam acido somniet. Insulsus est cum salem acidum statuit, cum aciditatem in sale fundatam credit, nunquam enim probabit: plurima quidem saporem salinum acidum referunt; sunt salia herbarum essentialia, est sal acetosæ, cujus tamen aciditas malè sali adscribitur; salia n. hæc essentialia reverà non sunt salia, nec in numerum salium magis referri possunt quam vitriolorum & aluminum genera; sunt enim hæc corpora tantùm saliformia, non v. salia, nisi impropriè, appellanda, eò quod usta post ebullitionem multum relinquunt capitis mortui, & quod ex diversis principiis sint conflata, ut ex destillatione illorum satis liquet.

V II.

Ac speciatim quoad spiritus acidos per vulcanum ex hisce extractos, ex horum aciditate male acidum salem conceperint. Sic spiritus vitrioli acidus licet sit, nunquam tn. artifex separabit ex eo substantiam salis acidi saporem & naturam referentem; non enim magis simplex est hic spiritus, quam ipsum erat vitriolum, & quomodocunque etiam coagulatus heterogeneum à sale corpus semper præbet; neque ex ipsò aceto extorqueri potest mica salis
 acidi,

acidi, utpote ex quo per destillationem nil nisi genuinus separatur tartarus; nec ex spiritu salis communis acido; mechanicè n. qui contrarium tuentur, ostendant ex his spiritibus secretos sales, nunquam v. ostendent; monstrabunt aceti fixatos spiritus, monstrabunt spirituum cum corporibus coagulationes non v. sales. Spiritus aceti quamprimum actione suæ aciditatis vel minium, vel corallia, mordendo attigerit, coagulatur confestim; verùm hi atomi coagulati non sunt aceti sales; spiritus aceti sale tartari imbibuntur tam avidè, ut unica libra salis tartari 30. stophas aceti in aquam possit convertere insipidam, nullâ tamen subtilitate quis arguet esse aceti sales è tartaro susceptos; spiritus vitrioli acidus & volatilis corrosivo mercurio condensatur in alumen ab Helmondio descriptum, verùm hoc sal spiritus vitrioli nullâ ratione meretur dici: Nemo n. chymicorum ignorat, hos putatitios nil esse nisi spiritus ipsos supra metallum vel alia corpora condensatos, qui per destillationes rursus à corporibus suis abstracti idem fiunt, nempe spiritus, quod erant ante, licet interdum magis ignei reddantur juxtâ innatam particularum suarum propensionem ad varia objecta diversimodè se mutantem

VIII.

Quod si in spiritibus acidis nihil sit salis
acidi,

acidi, multò minus in succo pancreatico natura dulci; huic n. tantùm salis acidi inerit quàm vel melli, vel saccharo vel, vino. Destillantur ex melle, saccharo & therebinthinâ spiritus acidi, sed nemo sagaci ratiocinatione nobis probabit id per quod spiritus hi acescunt, esse salem; aciditatem acquirunt vina ad corruptionem se disponentia, sed nullo argumento confirmabitur fieri id propter salem vino & aceto mistum; nam ex hisce singulis qui granum salis acidi per artem eduxerit, huic salinam in medio mari erigemus columnam.

IX.

Præterquam verò quod falsum sit, quod succi pancreatici aciditas in sale acido tanquam non ente fundata sit, mille cœteroquin habet hic difficultates quibus circumseptus est; saporem n. ejus semper esse acidum suspicio est, nam sæpius observatur dulcis, semper fermè insipidus, nunquam summè acidus, & in statu sano non solum deest ei activitas aciditatis omnis, sed qualitas etiam hæc omninò desideratur. Neque quicquam acidi è sanguine in hunc dirigi probari potest, hæc n. suspicionum maxima est suspicio: concipiatur illud acidum tam blandum ac mite quam possit concipi, nunquam erit tam mite ac blandum, quin naturæ sit prorsus inimicum.

X.

Adeoque contra Helmondium & omnes ejus affectas pronuntiare non vereor, nihil aciditatis in statu sano perpetuæ repperiri; omnia acida singulari inimicitiâ toti naturæ adversa; tota enim hæc in triplici suo considerata regno dulcibus videtur delectari, dulcibus nutriri, dulcibus consistere; habent proinde ut metalla suam dulcedinem, vegetabilia suum saccharum, ita animalia suum lac & sanguinem, quibus nutriuntur & constant, quibusque contraria sunt & penitus adversa acida. Acidi enim spiritus omnes metallorum nativam dulcedinem invertunt, vegetabilia destruunt, sanguinem coagulant, corumpunt, motus & ebullitiones, fermentationes, pugnas, in animali corpore statim excitant, neque assumpta quidem intra nos persistere ad minimum temporis spatium possunt, quin à calore edomentur & dulcescant.

XI.

Aufim dicere aciditatem in totâ naturâ corruptionis principium monstrare & totius dissolutionem. Sic vegetabilium succi putrescentes aciditatis saporem & acorem præ se ferunt; sic vina & cerevisiæ ad corruptionem tendentes acescunt omnes; manifesto indicio, aciditatem primam ad corruptionem esse viam, & ob id toto genere naturæ infensam.

XII.

XII.

Nec video quâ probabilitate statui possit cum Helmondio acidum stomachi, & coctionem acidis perfici; cum enim dulcibus nutriamur & Hippocr. 6 epid. dicat justum esse prout se habuerit alimentum, ita & quod forinsecus est sequi, sintque adeò carnes nobis dulces, medulla dulcis, sanguis dulcis, glandulæ dulces, liquor nervorem dulcis, & iisdem, ut dictum est, nutriamur dulcibus, quibus constamus, nimirum unctuosâ & dulci substantia per similem quoque humorum coctionem absolvi posse credibile est. Nec opus hic est reciproci acidis & lixiviosi salis argutiis; prima sub dentibus coctio cremorem statim chylosum profert solâ salivæ imbuitione subactum absque ullo acido, nec acido porro stomachi opus est; solo salivæ affluxu, solâ inquam salivâ, illo naturæ temperatissimo ac dulci menstruo, adjuvante præcipuè calore innato præcipuo coctionis instrumento, in chylum converti possunt, nihil ad hanc rem conferentibus acidis & lixiviosis ut peregrinis naturæ hospitiis.

XIII.

Suspicio itaque tam confidenti commotus suspicione quam qui contrarium opinantur, nihil acidis in statu sano naturam tolerare; nihil acidis ad functiones feliciter absolvendas concurrere; fatete jam olim Hippocrate, omnia acida
nervis

nervis inimica, imò toti naturæ esse inimica, nec intra nos absque insigni alteratione posse persistere ac morari. XIV.

Etsi vero aliquando acidus gustatus sit succus pancreaticus, etsi talis per vitrum quandoque emulsus, nihil tamen arguit; profecto hæc ab externis sensibus nata suspicio facilè tolletur novâ suspicione, quâ suspicari possumus morbida fuisse membra, è quibustantâ dexteritate depromptus hic succus, aut per moram cum alterationem ejusmodi subiisse, quemadmodum multarum & quidem momentanearum mutationum causas deberi videmus calori, frigori, moræ, motui, aeri. Sic pituita per aërem inspiratum fit viscida & acris interdum, quæ antea fluida & dulcis erat; sic acida intra corpus nostrum assumpta calore & motu dulcescunt; & qui vicissim succus pancreaticus exemptus calori & motui in acorem degenerare non posset & præsertim per moram, ut manifeste in extravasato sanguine apparet, qui acorem quoque contrahit per moram, dum particule ejus ad corruptionem se disponunt.

XV. Plurima quidem peregrina acida in statu præternaturali non negamus, sed hæc in naturali succi pancreatici aciditatem nullo modo præsupponere posse arbitramur; quod si enim ad præternaturalem statum oculi intendantur, infinita acorem demonstrarint, ex quibus non
statim

statim naturalis status conditiones inferre possumus, aut concludere semina acoris jam præextitisse in iis quæ de novo prius fiunt ac generantur præter naturam, non per apocrifin Hippocraticâ, sed per totalem aliquam humoris transmutationem & particularum inversionem. Nec unquam eò nos inducet Philosophia intestinalis novâ opinionum & suspicionum suarum hæresi, ut statim rei inesse credamus, in quod illa præter naturam mutatur; sic enim in alimentis secundum naturam extarent semina lumbricorum, vermium, ascaridum, eò quod hæc nonnunquam in lumbricos & ascarides mutantur præter naturam, quare absurdissima est à præternaturali statu ad naturalem argumentatio.

XVI.

Tandem qui humor pancreaticus omnes evaserit excrementi conditiones, qui pancreatica illa putrilago ad tantam puritatem exaltata erit ut ferè pro animâ altera haberi possit? qui sufficiens ille erit secundum proportionem suam ad effervescentiam concitandam, cum non notabili quantitate affluat, nec semper in intestinum delabatur? & qui effervescentiam ille causabitur, qui nullo spiritu acido imprægnatus est, & quid ejus à spiritu animali temperatura arguit, cum hæc non opus habeat, & per se dulcis sit? cur non comminiscuntur vel extollunt

pari

pari jute fucum lienalem, cur non fingunt fuc-
eos cerebri & cerebelli mirabiles ne solum inter
stercora & mesenterium philosophentur?

XVII.

Prodit *bilis* alterum Triumviratus membrum,
tot quoque! Deus bone! opinjonibus, suspicioni-
bus, dubitationibus, nota, concepta, plurimis-
que centauris, chymeris, sphyngebis, larvis
umbratilibus instructa, quibus si non monstro-
sius certe æquè absurdum est falem in hác lixi-
viosum, velut fulminantem Jovem in custodiâ,
haberi, spiritum volatilem mercurio similem,
oleum, lixivium, & paucam contineri aquam.

XVIII.

Inprimis fal lixiviosus plura involvit dubia
ratione principii, ratione falis, ratione lixivii;
falem enim hunc retorridum qualem calcina-
tio aut reverberatio exhibet diutina, principii
instar in animali corpore, in humoribus nostris
existere, & ad bilis compositionem naturaliter
concurrere nunquam probari poterit. Qui ali-
quando falem lixiviosum ex cineribus sollici-
tarunt, & vi ignis plantarum combusserunt ci-
neres, id concedent, al kalia seu lixiviosa salia
solâ ignis vi liquefactivâ generari, produci, nec
formaliter antea præextitisse, sed fieri creman-
do. Attalem ignem in corpore naturali reperiri
calcinationi & reverberationi sufficientem pro-
bent qui pro parte falis retorridi sunt, probent
quoque

quoque deinceps quã ratione hic fal separetur, filtretur, coaguletur, sublimetur, circuletur in nobis, & siquidem mero fornacum fumo inebriati & cinerum nube involuti sunt, ostendant quem in nobis putent furnum reverberatoriũ, in quo ignis torturã incinerari possit bilis; nam salem quidem retorridum in incineratã & combustã bile concipiant necesse est, non vero in naturali ac bene dispositã, eo quod hic ex incineratã tanquam ens novum ab igne prius produci debeat.

XIX.

Quod si objiciant salis lixiviosi existentiam in corpore manifestam, eò quod in urinã hic per destillationem facillimo negotio sequestretur, ut non opus sit magnã calcinatione; respondeamus salem illum urinæ diversum à sale illo retorrido diutinã calcinatione & reverberatione educto, qualis pro principio constitutivo bilis habetur; deinde, salem hunc volatilem acredinem suam æque ab igne potiri ac cœtera lixivialia, quod sequenti experimento confirmo, si enim libræ aliquot urinæ exhalationi per solares radios exponantur, hæc dulcissimos quidem exhibebunt crystallos & volatiles; destillata v. alium prorsus ab igne expressum acrem dabit salem volatilem & fixum quendam in fœcibus relinquet, manifesto indicio, salem omnem lixiviosum solius ignis esse effectum, non vero apparere

apparere in urinâ, aut in eâ ante extitisse, nec in corpore animali posse concipi, nisi per magnam aliquam mentisalkolizationem.

XX.

Plurimæ quoque difficultates ratione salis oriuntur, si consideremus falem hunc retorridum ut falem, an ille salis ac non potius lixivii mereatur nomen. Si enim sal Philosophis dicatur, cui corpus est simplex, quique proprietates saporem, colorem, odorem in igne servat illæsas; velut in sale communi videmus, utique ab hac quidem regulâ & normâ salis multum deflectere lixiviosum experiemur. Hunc enim, adeoque omnia lixivialia & alkalia ex quocunque etiam corpore educta, non esse corpora simplicia, sed composita & potissimâ sui parte (ut germanicè verbum sonat) *al kaal* sequenti experimento probo. Aliquando enim quatuor libras salis tartari per triduum magno igne ussi, ut sali suum fluxum adimerem & aptius redderem extractioni. Finito labore duas libras & undecim lotones recepi, non in forma salis sed vitri sine sapore. Contudi & aqua affusa inde separavi terræ albæ libram unam & undecim lotones. Accepi salis libram unam, cui spiritus vini rubedinẽ extraxit remanente oleo nigro, quod solutum in fontana & filtratum multas nigras foeces deposuit. Solutio incocta novum sal dedit & illud novas foeces, donec ex illa tandem uncię

tres remanserint, quæ eodem modo potuissent in fœces nigras converti. Ex sale per spiritum vini extracto idem processus fœces nigras insipidas produxit, ut totum sal tartari nihil aliud videatur esse, quam talis alba & nigra terra combustibili falsedine ditata. Nullo ergo modo sale ab his fœcibus distinctum & liberatum obtinere potui, manifesto hinc edoctus argumento, omnia alkalia esse corpora composita & terrea, & nulla ratione similaria. Deinde non retinent suum saporem & cœteras proprietates lixiviosa corpora; si enim paululum intendatur ignis, ratione terræ ipsis adjunctæ vitrificationem subeunt, à qua nullus ad salinam naturam datur regressus, quod in sale communi videre non est: ut proinde hinc appareat, quam malè & incongruè sal lixiviosus appelletur, qui multùm recedit à natura salis.

XXI.

Quæ præterea ad bilis constitutionem concurrere putantur, aqua nimirum pauca, spiritus volatilis mercurio similis, oleum, ut de his certus essem principiis, quod sequitur in bile experimentum feci, & ex bile bovina sex uncias cum dimidia pendente è vesica sua exempta, leni cinerum calore destillata accepi uncias quinque cum dimidia & drachmas duas aquæ insipidæ; cujus quantitate statim docebar falsum esse, quod quidam se paucam saltem in bile
 aquam

aquam repperisset scribant. Auētiori deinde igne ascendebant drachmæ duæ spiritus volatilis; remanebat terra nigra, spongiosa, solubilis, & amara instar aloë drachmastres pendens cum dimidia. Hæc destillata forti igne ex arena resolvebatur in oleum nigrum, crassum, duarum drachmarum pondus non excedens; remanebat terre nigræ drachma una & grana xvi, quæ usta & soluta in aquam dabat scrupulum unum & grana tria lixivii.

X X I I.

Quod si jam perpendamus hoc experimentum, quid in bile sit aut non sit, quidve opiniones vel suspiciones sint, licebit concludere. Aquæ imprimis parùm addunt retorridi pancreatistæ pro diluendo fortè lixivio: sed perperam dicunt lixivium ipsum paucâ aqua esse dilutum, cum maxima aquæ quantitas sit in bile; fuerunt enim lotones undecim & drachmæ duæ aquæ in destillata bile bovina, secundùm quam proportionem in humana notabilem quoque aquæ quantitatem concipimus, de cuius usu aliter philosophandum fuisset; quid enim opus tanta aquæ copia, nimirum undecim lotonibus & drachmis duabus, pro diluendo scrupulo uno & granis tribus lixivii (malè enim salern lixiviosum id est lixivium ipsum dicunt) superaddunt spiritum volatilem, & mercurio hunc assimilant, nec exponunt proprietates hujus mercurii,

mercurii, quæ in re conveniat & qua item distinguatur à mercuriis reliquis, nam varius ille diversis rebus naturalibus inest. Admifcent quoque oleum, eò quod flammam bilis concipiat, quam deberi oleo opinantur, fufpicantur; at vero drachmæ duæ olei fex unciis aquæ dilutæ ardebant adeo vel incenduntur? mirum fane; potuiffent, ut facilius flammam conciperet bilis, ftatuere in ea butyrum, aut affumere inter principia fua picem vel combuftibilem aliam fubftantiam. Sed quale genus olei in bile conftituunt? quod ego quidem deftillatione accepi fuit nigrum & craffum, ut ipfe dubitaverim, ane hoc principium ex aliis adhuc principiis fuerit conftitutum; cujus porrò cum fale quæ mixtura? an quod terra illa nigra fpongiofa inftar aloë amaricans in aqua folveretur id magis per oleum fiebat quam per falem? puto per oleum; nam terra refidua ab oleo fuo feparata non erat folubilis. Ubi demùm fal retorridus; ubi ille repperitur? fortè in cerebro inter opinionum ac fufpicionum dumeta natus ac conceptus eft; quid hoc parum arguit lixivii fcrupulus unus & grana tria, quibus multò adhuc minus in nobis erit? credemus ne granula aliquot lixivii fufficere tantis tumultibus & effervefcentiis excitandis, credemus ab his pendere mirabiles bilis & in corpore & extrà corpus operationes? Hæc

ſaltem

faltem exponenda essent clarius & absque suspicionibus illis, quibus credenda hæc mysteria, ne haberentur pro entibus rationis, pro mentis alkolationibus, pro illixiviatis suspicionibus, pro vocabulis nudis.

XXIII.

Pituitosum humorem tertium Triumviratus membrum, quem naturaliter & quidem semper in intestinis tenuibus, ad quæ defertur bilis, contineri statuunt Triumviratus patroni, (quamvis quoque non semper appareat, nec adeo multis exemplis in praxi ejus existentia confirmari possit) non omninò negamus; quem admodum negari quoque non potest bilem per meatum choledochum ad intestina profluentem ei sæpius secundùm naturam misceri; id enim docuerunt & veteres.

XXIV.

Nec dubitamus admodùm, quin bilis affluens chylo in intestinis novam aliquam fermentationem excitet, quamvis certè non adeò multum fermentationis opus sit addi chylo in intestino, utpote qui fermentationem sui nactus in ventriculo nondum eam deposuerit delatus ad intestina.

XXV.

Omniem vero effervescentiam, ratione salis lixiviosi & acidi, negamus, hos enim in corpore non existere cum sufficienter demonstratum fit,

fit, omnis eorum effervescentia quoque despumata est, neque sunt amplius, in statu sano, motores humorum & sanguinis, caduntque virtutes & munia triumviratus, ex quo tandem anima deducenda foret, uti suillo generi salema pro anima datum dixere veteres.

XXVI.

Ex quibus igitur allatis agnoscant Triumviratus patroni & structores, quam hujus stabilis ac firma construes, qualis perpetuitas sit cœli hujus intestinalis, & in eo depicti trianguli, quam firmo cerberus eorum triceps innixus sit fundamento. Affundant plus in posterum aquæ lixivio & bili, ut præsertim mitescat spiritus ille acidus, quo effervescente ejusmodi monstra orbi obtrudunt; quanti sper firmioribus adminiculis Triumviratum, & in eo effervescentiam intestinale non firmaverint, rebus in Medicina novis moliendis, aut antiquis obruendis, ineptus erit.

I. **V**Na anima eaque tota in qualibet parte, unus spiritus gubernant corpus; ac eandem, quandiu vivit animal, edit operationes, unico spiritu vitali adiuta, modo eadem habeat instrumenta decenter conformata.

II. Unicus liquor est in venis & arteriis sanguis, humor unicus, qui nec alius circa viscera, nec alius in habitu corporisprehenditur.

III. Non lac lacti æquè simile est, ac lac ipsum sanguini in essentiâ ac materiâ; defertur quoque ad mammas per arterias thoracicas, non per nervos; colorem vero album à fermento dulci acquirit mammis innato.

IV. Quod sanguini innatat, antiquis putatum serum, liquor est sanguini similis; ejusdem est cum sanguine naturæ, promptè supra ignem coagulabilis, iisdem constat partibus quibus sanguis; eundem etiam cum sanguine oblineret colorem, si modo per digestionem caloris sufficientem maturatus esset.

V. Ipsa rubedo in sanguine non essentialis est sed accidentalis; hanc n. sanguis à colore tantum & motu acquirit, nihil ad hæc conferente viscerum fermento, adeoque ab assumtis variè alterari potest sanguis, quemadmodum observatum est in iis, qui multo lacte usi fuere ad curandam podagram, ex quorum venis lacteus sanguis est extractus.

VI. Non bilis, non pituita, non melancholia essentialiter ac distinctim in sanguine sunt, nec sunt ejus partes constitutivæ, sed cruoris saltem recrementa, quæ continuò ab ejus massâ separantur. Qui n. sanguis ex iis constaret, quæ natura ab illo separanda studiosè curavit; quin ex illis potius conflatur particulis, quibus in partium nutritione opus est.

V Ir Clarissime.

Quo die nuper mihi significabas, Medicum quendam Parisiensem contra Clar. Sylvii Triumviratum Intestinales edidisse librum, non multæ doctrinæ, sed multi sermonis, eodem aliud agens incidi in Disputationem Inauguralem Groningæ habitam, qua idem ille Triumviratus, vulgo nunc ita dictus, misere vexabatur. Subiit statim animum cogitare, chartas quas videbam, forte novi Phœnicis, non Arabis quidem, sed Groningensis cujusdam, atque ex nupere defuncti cineribus reseminati prænuntias esse: sed & memoriâ tenebam illud Senecæ in Epistolis, *Naturam eximia ipsâ raritate commendare, magna non nisi ex intervallo generari, Phœnicemque semel anno quingentesimo nasci.* Condemnavi itaque priores cogitationes, magisque confirmatus sum me malè suspicatum fuisse, postquam unam atque alteram Disputationis paginam legi. Humilem ubique & ferè implumem deprehendi alitem, pennisque nondum subnatis nequiequam alas concutientem: Et tamen ex obscuro plumarum, quæ hinc inde excreverant, colore, facile colligebam, non esse ex nobilium avium genere, nec mereri quæ pro Groningensis illius sobole habeatur. Qualis qualis Groningen-

sis ille fuerit, quantis etiam cunque erroribus
 obnoxius, hæc sane laus ipsi sine injuria tolli
 non potest, ingenio valuisse, instructumque
 fuisse eruditione & doctrina, non solidâ qui-
 dem multum illâ, atque in homine Philoso-
 pho expetendâ, multifariâ tamen, & collecta-
 neâ, suffultaque memoria illarum rerum, quas
 ex assidua variorum librorum lectione tumul-
 tuariè hauserat, quæ quidem nunc ferè sola a-
 pud doctos obtinet. At noster ille qualis est?
 Hominem dicas sine ingenio, sine arte, sine
 literis, judicantem de rebus quas non intelli-
 git, insultantemque in immerentes sine acu-
 mine ullo, sine auctoritate, sine lepore. De
 modo ejus scribendi obscuro confusoque,
 quod quidem Doctrinam spectat, nunc nihil
 dicam. Dicam tantum, illum nec intelligen-
 ter, nec Latine, nedum ornate, scribere, tur-
 pesque Barbarismos, pravos vocum constru-
 ctiones, ineptas plane atque ridiculas transla-
 tiones crebro intercurrentes, Contradictiones
 denique, Paralogismos, Conclusionesque ma-
 le deductas, hujusque generis alia in Scholis
 discenda, satis arguere, illum, qui scripsit, à te-
 neris Grammaticam, Rhetoricam, Logicam,
 cæterasque artes humaniores, ut inutiles atque
 infra se positas, despexisse, & breviori, magis-
 que regia, si Diis placet, via ad sublimiora stu-
 dia à suis deductum fuisse. Possem pluribus
 pro-

probare quæ dixi : Sed nimium temporis ponendum mihi esset in partium singularum deductione , & properandum mihi præterea est ad alia majoris momenti. Pauca tamen addam, ne gratis hæc dixisse videar. Pertinet huc *Triumviratus defendenda* in frontispicio. *Proœmium* per *Æ. p. 1. Saltem* pro *Tantum*, passim, *Quoad*, pro *Quodad*, *Causare* pro *efficere*, Th. 16. *instar* cum Nominativo, ut *instar aloës* bis Th. 21. & 22. ne quis in Typographum culpam rejiciat, *Pancreatica Putrilago* Th. 16. *Construes* pro *Strues* Th. 26. *dixeris*, & *sequeris*, pro *dixeris*, & *sequutus fueris*, Th. 1. in *fabulas transcendere* in proœmio, *Socrati tributum* *ἀντὸς ἰφθα*, quod *Pythagoræ* debebatur, ibidem : ut & *Mentis Alkolisationes*, *illixiviatæ* *Suspiciones* Th. 22. & similia plura, quæ sciens prætereo. De Ingenio ejus hoc sine adfectu affirmare possum, aut nullo unquam illum præditum fuisse, aut adeo hoc infelici scripto periclitatum (vid. Proœmium in fin.) ut plane mihi perdidisse videatur. Judicium porro vellem ad scribendum attulisset, non usu multo, multaque arte confirmatum, (frustra enim hoc in illo desiderarem,) sed tantum, quali homines plebejos naturali quodam instinctu instructos videmus, & sine quo ne levissimæ quidem res, atque obviæ in vita, recte administrari possunt. Ecquis è vulgo tam abjectæ est

mentis, quin intelligat, turpe atque indecorum esse juveni, sine causa, sine necessitate ulla, in *Juniores*, uti ille appellat, ætate tamen, puto etiam doctrinâ, illum superantes, invehere, veterum Medicorum, qui tamen nec læsi sunt, nec de quopiam conqueruntur, causam contra illos agere, vanitatisque, nugarum, & crassissimæ inscitiae arguere, quæ illos adigat, ut *Collegia Doctorum virorum fugiant, ut saltem Consultationibus, & doctis ex institutionibus Colloquiis sese subtrahant, &c.* (vid. Procem.) In Cives suos, Vir Clarissime, hæc inprimis dicit, quibus præ aliis nocere cupit, & propter quos solos tantas iras concepisse videtur. Atqui scis ipse, nos & in Academiis, & hinc inde in itinere Hamburgenses novisse, doctos sane, quique doctissimorum Virorum colloquia non modo non fugerent, sed omni studio atque opera, nec exiguis sæpe sumptibus, variis in regionibus, quærerent; cum, ut mores & ingenium ex præstantissimorum virorum conversatione erudirent; tum, ut si quid ubique doctrinæ apud singulos lateret, quod hæctenus literis nondum consignatum esset, expiscarentur. Et tales quidem nunc forte male tractantur ab imperito juvene, qui claudi instar sutoris semper domi latitavit nulli cognitus, totaque vita tantopere sibi à luce metuens, ut ne publicis quidem Præceptoribus uti voluerit, nisi ex quo
in

in Chilonensi Academia per Semestre spatium vixit, nullo certe suo cum honore, si vera sunt quæ ab aliis, qui hominem ibi noverunt, pro veris accepi. Sed hæc levia sunt, nec continet sese intra tam angustos limites juvenilitæ meritas, & maledicendi libido. Viros toto orbe ob præclare merita notos, & publicis dignitatibus fungentes aggreditur, his litem movet, hos Novitatis Magistros appellat, atque ut *Juniores* quosdam Medicos, quorum famam tantopere perditam cupit, magis proterat, celeberrimam Academiam detestandi criminis tacite accusat, quod nempe aditum concedat *ad supremum fastigium Medicinæ evolantibus*, qui *Veterum rebus neglectis vel dimidio anni spatio Cursum Pancreaticum absolverunt*, qui- que interrogati de vera morborum *Essentia*, de veris partis affectæ & morborum signis, de- que tempore & modo exitus morbi, magis muti sunt quam pisces, nec quicquam, præter re- citatam pugnam intestinalem, norunt, adeo ut, si Cassio credendum sit, Clariss. Dom. Professores contra conscientiam juramentique fidem, insciis, artisque, quam profitentur, ignavis hominibus publica auctoritate potestatem faciant, miseros ægros impune male tractandi, multorumque vitam & fortunas in summum discrimen adducendi. Non tanti, puto, facient Reformatorem nostrum, prudentissimi Viri, ut

in illum serio, uti quidem possent, velint animadvertere. Nec enim Aquia solet captare muscas, & præterea pueris, & mente destitutis, impune semper fuit dicere quæ vellent. Tædet me hisce amplius immorari, & cum nihil in hanc rem dici possit, quin dictum sit, quodque ab affectu nimio videatur profectum, malo nihil dicere, atque evitare suspicionem criminis, cujus non videri tantum expers tibi affectuum inimico, sed & esse cupio, eademque animi moderatione utar in examinandis argumentis illis, quibus adversarios suos refutare conatus est.

Atque hic primum mirari facilitatem Aristarchi nostri satis nequeo, qui prioribus tribus Thesibus tam comiter tractat, quos reprehendere instituit; atque ipsemet fatetur, Recentiores, quos vocat, non tam re ipsa à Veterum doctrina recessisse, quam voces atque loquendi modos sine necessitate, ut putat, mutasse. Quid, quod ineptissimam, meo judicio, Analogiam à Triumviris Romanis ad tres Humores præcipuarum, quæ in Intestino fiunt, functionum arbitros deductam, non tantum non ineptam judicet, sed, quæ ingenii ipsius est fertilitas, illam ulterius augeat, jamque sibi etiam inter stercorea Capitolium erigat, Antoniofque, Augustos atque Lentulos, Palatii moderatores inveniat, cum tamen à Viris cordatis, & scientiam quærentibus fuit ejusmodi

Tran-

Translationes evitari deberent, quippe quæ nihil elegantiae aut utilitatis in se habent, & præterea Orationem deformant, mentemque intricant, atque à serâ cogitatione aliò abducunt. Atque ut hoc in transitu dicam, non sine injuria videtur mihi Clarissimus Sylvius, quique ejus Sectatores creduntur, *Triumviratus Intestinalis Auctores* dici. Neque enim memini in illorum scriptis de Triumviratu tali verbulum extare, præterquam quod Cl. Sylvius Prax. Med. l. 1. c. 8. §. 2. *Triumviratus* Vocabulo utitur attamen correctione istâ subjunctâ (*si terminis Helmontianis impune uti liceat*) ex quo non obscure apparet, ipsi adeo non similes loquendi modos placere. Deinde adhuc c. 11. 3. ex Bile, Succo Pancreatico, atque Pituita ortum Humorem, *Triumviralem* appellat, quod valde dubito, an in omnibus ejus scriptis semel adhuc aut bis occurrat. Vide sine, Vir Clarissime, ut levem nugandi occasionem arripiant, qui verborum lusu delectantur? Sed ut ad illud redeam, unde paululum digressus fui, quis est, qui non videat, Cassium in Recentioribus culpâre, quod quivis alius, rerum gnarus & æquitati studens, illorum laudi dant? Agnoscit Cassius, *Bilem*, *Pituitam*, atque *Melancholiam Veterum Causas Morborum Bilem nempe ex folliculo Fellis profluentem, Pituitam intestino inhaerentem, Succumque Pancreaticum*

um Melancholiam æmulantem: Fateatur ergo
 etiam necesse est, nisi iniquus plane sit, aut
 stupidus, Recentioribus hanc referendam gra-
 tiam, quod forte detexerint, ubi Melan-
 cholia illa Veterum tot absconsa sæculis lateat,
 ubi & quomodo acescat, & qua tandem ratio-
 ne illius, ut & Bilis & Pituitæ Corruptions
 concipi possint. Nam quod Cassius illis in fin.
 Th. 16. objicit, cur non æquè extollant *Suc-
 cum Lienalem*, quam Pancreaticum, hoc lepi-
 dus certe est. Vult ratiocinatione complecti
 rem, quam nec ille, nec alius quisquam hæte-
 nus monstravit. quæque majori fortassis jure
 Ens Rationis, & Non Ens diceretur, quam quæ-
 dam ex illis, quæ ipsi hoc nomine veniunt.
 Quod verò d. l. vult illos *comminisci-Succum
 Intestinalem*, hoc vero nimis bonus est & libe-
 ralis. Sciat, non istam illis ab Apolline conce-
 sam gratiam, ut Poëtico quodam cæso im-
 pulsus fingere possint & comminisci, quæ Na-
 tura negavit, vel saltem hætenus nobis abscon-
 didit: Sciat, malle illos hanc laudem Cassio
 propriam, quod mirifico indulgens ingenio,
 res, quas esse non vult, licet reverà existant, &
 manibus tangi atque palpari queant, philo-
 sophando è natura rerum proscribat; alia vero,
 quæ vel nullibi sunt, vel saltem hætenus igno-
 ta, stupendo ausu in medium producat, & con-
 cipat animo, quæ captum quemvis alium su-
 perant. In his sunt *Anima ejus in qualibet*

parte tota. Cor. 1. Fermentum dulce mannis innatum. Cor. 3. Liqueor Nervorum dalcis. Th. 12. Metallorum nativa dulcedo, Vegetabilium Saccharo, Animaliumque Lacti, ac Sanguini respondens, quo nutriuntur, Th. 10. Succus Lienalis præternaturaliter in Liene acescens, Th. 3. & 16. & similia alia, ne dicam de Calore ejus Innato præcipuo Cœctionis instrumento, Th. 12. ut & de variis ejus Qualitatibus & Viribus, quæ omnia cum nec explicet commoda & notionali Definitione, nec quid sint, aut quomodo agant, exponat, non nisi pro figmentis, & nudis simulacris habenda sunt. Porro, cum dicit, *Melancholiam præternaturaliter acescere in Liene*, debet hoc intelligere aut de Melancholia in Liene in propriis vasis fluente, (quod hæctenus quidem fictitium est): aut de Melancholia cum Sanguine confusa; tertium enim non datur. Quod si hoc, debet naturaliter Melancholia esse in Sanguine, saltem in illo qui in Liene est, quæ præternaturaliter in eodem acescat, quod tamen Corol. 2, & apertius Cor. 6. negat, & deoque sibi contradicit. Nec excusat illum, quod Cor. 6. videatur velle, *Melancholiam naturale Cruoris recrementum esse, quodque continuo ab ejus massa separetur*. Nam & sic debet ostendere receptacula, in quæ secernatur, etiam naturaliter, uti veteres ostenderunt Vesiculam felleis pro Bile, Ureteres & Vesicam

pro fero. Nam Pituitam quod expurget, nullum, ait Gal. lib. 2. de fac. nat. cap. ult. Naturam instrumentum condidisse, cum non evacuari, sed in corpore manens alterari desideret. licet loca non defint apud Hippocrat. uti lib. de gland. t. 5. & l. de carn. t. 4. & in primis l. 4. de morb. cap. 2. quæ Galeno contradicant: omnisque hæc res ortum habeat ex eo, quod humor crudus, cum Pituita proprie sic dicta, sæpe confundatur. Debet præterea probare, cum Melancholiam à sanguine separari, adeoque in sanguine exstitisse, dicat, non fuisse illam in sanguine ut Partem in Toto, atque ostendere, quomodo in illo fuerit, cum *Inesse in aliquo multifariam* dicatur. Pituitæ autem, ut & Bilis Corruptionibus illis, miror, quomodo adeo sibi satisfacere possit Cassius. Quamvis enim Corruptionis vocabulum, quo ille, casu puto, non consilio, utitur, cum Medicis vulgo Putredinis vox sit frequentior, non adeo æquivocum sit, ac est illud Putredinis; cum sæpe non constet, an Corruptio quæ Corporibus accidit, Putredo sit, an alia Corruptionis species: attamen cum res multis modis possint corrumpi, necessarium plane erit Medico, qui intelligi cupit, determinare in quo differat Corruptio, ex. gr. Melancholiæ quæ Maniam excitat, ab illâ, quæ Febrem Quartanam, Morbum Hypochondriacum, Scorbutum, & c. producit; &

præ-

præterea, cum ille per Corruptionem nihil aliud intelligat, quam quod veteres Medici, cum de Putredine, quam à Peripateticis per manus acceperunt, loquuntur; dudum certe discere debuisset, nisi aliunde, saltem ex Cl. Jungii Doxoscopiis Physicis, (cujus summi Viri libros & scripta D. D. Cassium Junioris nostri Patrem domi suę servare audio, illustriori loco & regiis quibuscunque Gazophylaciis dignissima), Putredinis Peripateticę Notionem nullo modo distinctam, sed multis ambiguitatibus esse obnoxiam, diversas mutationum species illâ comprehendere, plerasque, quomodo fiant, ignorari, ideoque antequam distingui, definiri, dividi, uno verbo antequam intelligi possint, accuratas potius observationes, quam Textuum Aristotelis, & Galeni Conciliationes requirere. Quod si hæc ita se habent in corporibus simplicioribus, & minus forte artificiose constructis, ut sunt variae Vegetabilium Partes, quid statuendum erit de Humoribus Humani Corporis, quos verosimile est magis esse compositos, & hinc pluribus modis corruptioni obnoxios? Putandumne, opprobrio dignos, & pœnam mereri, qui inanibus vocabulis, nihilque significantibus non contenti, Humores amplius examinant, illorum Mutationes varias scrutantur, & si fieri possit, rationem ostendere conantur, qua mens nostra illas, atque Functiones Naturales, Morbosque

indo

inde oriundos, intelligere possit atque concipere? Nam ex illis, quos Cassius oppugnat, nemo fuit, aut si quis fuit, sibi hoc, suoque damno fecerit, qui aut ipse crediderit, aut aliis credendum proposuerit. Mutationes illas necessarîo tali modo à Natura fieri, ac nos concipimus. Cui enim datum est, aut cui posthac dabitur, in abdita Naturæ Sacraia irrumperè, & propius intueri, quid, & quomodo Sapientissima Fabricatrix agat? Componimus ipsi, miscemusque plura corpora, idemque à Natura fieri videmus, unde alia rursus Corpora emergant. Sed videmus, sicuti in Theatro fieri solet, quæ fas est spectatorum oculis exponi. Reliqua, & secretiora magis, intus peraguntur, nihilque Curiositati nostræ relinquitur, præter libertatem circa ea, quæ videmus, ratiocinandi; hæbeturque ille pro Sacrorum istorum gnaro & intelligente, non qui scit quomodo quid fiat, sed qui, quomodo fieri possit, quod videt, clarioribus & magis perceptibilibus modis concipit, conceptumque verbis propriis & distinctis, aliis exponit. Hoc totum nostrum scire, eò se extendit nostra ambitio. Majora sibi imaginari, & votis petere, arrogantis esset, & humanæ sortis obliti. Satis fuit ingeniosissimo Cartesio, Hominem suum, aut potius Hominis Machinam, excogitare, quæ functiones omnes obire possit, nequaquam,

ne per

ne per vota quidem, sibi promittens, illas in nobis ita perfici, ut ille in Machina conceperat. Sed hoc facile concedo Cassio, quod non intellexerit. Subtilius enim est, quam ut à quopiam comprehendi possit, qui Philosophiâ non imbutus fuerit. His vero jam magis insurgit noster, jamque etiam Propositiones promittit, illius Methodo Scientifica dignas.

In Corpore nostro nullus est sal Acidus, nullus Retorridus vel Lixiviosus

In Corpore sano nil perpetua Aciditatis reperitur.

Ratione Salium nulla in nobis Effervescentia excitatur.

Principia quæ putantur, Bilis, & Succus Pancreatici Constitutiva non sunt Principia. En Tibi Scita Philosophi nostri. Sed pace illius liceat mihi dicere, nugarum esse plenissima. Ut nunc non dicam, superfluum esse negare, nullum esse salem Acidum Lixivumve in Corpore nostro, cum quis illos è Natura omni sustulerit; ambigua præterea est prima Propositio, ut reliquæ omnes. Potest enim, si quis Sophistam velit agere, ita intelligi; Nullum esse Salem in Corpore nostro purum, talemque qualis ex rebus Chemica arte extrahitur: vel, Ex partibus Corporis nostri nullum Salem Acidum, aut Lixivum, ulla arte posse extrahi. Sed fraus ista tam crassa est, ut à quovis statim dete-

detegantur. Si enim priori modo intelligat, ut ita intelligere apparet ex Th. 18. aliisque, nulum habet contradicentem: si posteriori modo, falsissima est, etiam ipso Cassio consentiente, licet deinde videndum fuerit, an Corpora illa, quæ hæcenus Salia dicta fuerunt, Salia sint, sicque recte in posterum dicantur, quæ quidem Controversia alius erit loci. In Secunda ludatur in vocibus *perpetuæ Aciditatis*. Defendam contra Cassium, & contra quoscunque voluerit, perpetuò Acidi aliquid esse in Corpore nostro: Sed istud Acidum perpetuum esse, nec consumi, adeoque non opus habere in cuius locum aliud reponatur, hoc vero non putaverim ulli unquam in mentem venisse. Tertiam libenter concedo, ipsius Definitionem Salis sequutus. Sufficit enim illum Effervescentias in Corpore nostro concedere, recteque habebit omnis Sylviana Theoria. Cæterum an illæ ratione Salium excitentur, siue aliarum rerum, non magnopere opus est excutere, cum, si ille nolit Sales appellare Corpora, quæ reliqui ita appellant, utrisque puto hoc integrum esse, nec facile decidi posse. Ultima Propositio nullo modo ferit illos quos petit. Etsi enim maxime concedamus, ex Bile & Succo Pancreatico posse obtineri omnia illa quæ Sylvius vult, tantum tamen abest, ut propterea illa Bilis & Succus Pancrea-

tici Principia Constitutiva esse quis voluerit, ut ne Principia quidem sint proprie sic dicta, cum Corpora illa simplicissima non sint, & præterea non necesse forte sit, aliquid ex iis compositum esse, in quæ resolvitur. Puto me confesse totum negotium, nec alia refutatione opus esse. Et tamen cum inceperim, quod superest Disputationis, pertexam, ostendamque, ea, quæ ad illustrandas Propositiones præmissas addita sunt, obscuriora esse, quam ut illis quicquam lucis adferre possint. Sed priusquam ad Controversias circa Salem motas pergo, operæ pretium fuerit, illius Definitionem examinare. Habetur illa Th. 20, cum in initio Disputationis ponenda fuisset. *Sal*, inquit, Philosophis dicitur: At, quid dicitur, Cassi, loquere; nullum enim Definiti genus addiderunt Philosophi tui. Libenter in tui tuorumque gratiam intelligerem vel *Ens*, vel *Corpus*, vel tale quid, loco Generis positum: sed obstat Pronomen Relativum Masculini Generis, monetque *Salem* intelligendum esse. Atqui sic in posterum tuo exemplo Logicis facilior erit Definiendi labor, jamque *Arborem* definiunt per *Arborem*, *Animal* per *Animal*, atque ignotum per æque ignotum. Sed transeat hoc cum cæteris erroribus. Qualis ergo tandem erit tuus iste *Sal*? *Erit*, inquis, *Sal, cui corpus est Simplex*. Hoc solum fatis erat, ut efficeres, audacter
à Te

à Te negari posse, ullum esse Sal sive Acidum, sive Lixivum. Ex omnibus enim, quæ hæctenus nota sunt, Corporibus, nullum est, de quo dubitari jure non possit, an simplex sit: Nec tamen hoc Tibi sufficit, sed addis; *quique proprietates omnes, saporem, odorem, Colorem in igne servat illæfas.* Nec talem, fateor, novi Salem, cum omnes hæctenus cogniti repetitis solutionibus, Coagulationibus, & Ustionibus non parum mutantur. Sed affers in exemplum *Sal Commune*, credo, ne omni Sale Disputatio tua destituta videatur. Attamen, mi Cassi, vide, quid dicas. Nonne Sal Commune, quando torretur, strepitu, quem edit, indicat, illum mutationem aliquam subire? Nonne, qui antea facilius fundebatur, deinde fusioni minus aptus est? Nonne, quod omnes sciunt, tostio illa tantum potest protrahi, ut Sal destillationi commissus minorem inde Spiritus copiam largiatur? Quid est proprietates tuas in igne perdere, si hoc non est? Post ista supervacaneum est, tecum disputare, an Sales dentur non in Corpore tantum nostro, sed in tota Natura. Sed tamen alias adhuc argutias addis, & falsa falsis cumulas. Non morantur jam me, Vir Clarissime, quæ Th. 5. & seqq. sine ordine congruantur contra Acidi Salis Existentiam, cum in tota Natura, tum in Succo Pancreatico. Nulla est, quam sibi facit Cassius, difficultas, cujus gene-

generis sit Sal Acidus, & quomodo à vulgari
 Chemicorum Principio distinguatur. Horum
 enim Principia, ita illis dicta, hætenus nequic-
 quam in certas distinctasque classes divisa sunt,
 Salisque nomine illis diversissima veniunt. No-
 bis autem hætenus erit Sal Genus, ejusque Spe-
 cies Acidus, & Lixivus, quibus aliæ species ad-
 di poterunt, ubi cognita corpora fuerint, qui-
 bus Generis Definitio competit, ab Acido au-
 tem & Lixivo diversa sint. Ludicrum porro
 est negare Sales Acidos, eo quod ante Helmon-
 tium nulli Philosophorum aut Chemicorum
 ejus mentionem fecerint. Sit hoc: quid tum?
 Referatur ergo ista gratia Helmontio, qui no-
 bis è tenebris illum eduxerit. Sed & falsum
 est, Helmontium primum de eo loquutum.
 Nam si vel Sennertum inspexisset l. de Conf. &
 Diss. c. 9. p. 171. vidisset, illum jam de Sale
 Aceti, Aluminis, Vitrioli, loquutum fuisse,
 atque ita appellasse illud, per quod res istæ sapi-
 dæ sunt. Ut & ejusd. l. c. 16. p. 266. ubi, post-
 quam dixerat, Acrimoniam Salium non tam
 tolli per pingua, quam per Sales, adducit pro
 exemplo duorum Salium ita invicem sese con-
 temperantium, Spiritum Vitrioli, & Salem
 Tartari; & paulo post, eundem Salem Tartari,
 & Mercurium Sublimatum, qui tamen non
 nisi ob Spiritus Acidos junctos corrosivus est,
 adeo, ut istos Spiritus Sennertus pro Salibus ha-
 buerit,

buerit, aut, quod vero similius, Salinis corporibus abundare crediderit, quæ utraque ratione Sales Acidos concefferit. Quid quod Sala dicat Proc. de Aur. potab. p. m. 268. *Sal Corrosivum illud quod est in aqua Regia*, quæ cum acidissima fit, atque ob aciditatem metalla corrodat, idem est, ac si Sal acidum dixisset? & Vigenerus libr. infra adhuc laudando de Sale & Igne, p. 243. asserat, *nihil esse Corrosivum, quod non sit Sal, aut ejus naturæ*, adeoque inter attributa Salis vesci numeret, quod fit *Acetosus*. In Gallico est vox *Aceteux*. Ut alios Auctores præteream. Quis autem ferat Th. 6. Sales Essentialiales vulgo dictos, verbi gr. Sal Acetosæ, non tantum non amplius esse Sales, sed Vitriolo & Alumini Cognata, & tantum Saliformia Corpora? Agnoscit esse *Saporem Salinum Acidum*, hoc est, esse quædam Salina Acida: sed non vult Aciditatem Sali adscribi. Dicat ergo in quo consistat illa. An nuda est qualitas, an qualitas cum corpore sumta, & à Sale diversa? Neque etiam, quid sint Saliformia Corpora intelligit. Vocem à Clar. Jungio videtur didicisse, mentem vero non est assequutus. Est illi *Saliforme Syncrima Corpus*, quod ex Corpore per Spiritum Acrem corrosivo ita constitutum est, ut illi Salis medio modo dicti Definitio competat. Hæc Notio Chalcantho & Alumini convenit. Illud ex Spiritu acri & Metallo, hoc ex eodem

eodem spiritu, & Lapide corrosivo oritur. Quid his vero commune cum Salibus Essentialibus, & speciatim cum Sale Acetosæ? Ubi Spiritus Corrodens? ubi Corpus Corrosum? At, inquit, ex diversis Principiis sunt conflata. Concedo, non esse prima Corpora, nec etiam Sales strictissime dicti id fuerint. Relinquant destillati multum Capitis mortui (quod tamen nondum adeo constat) illud tamen, quod relinquunt, longe diversum est ab illis Corporibus, ex quibus Alumen & Vitriolum constant. Sed alia est difficultas. *Licet Sales quidam destillati Spiritus Acidos fundant, male tamen quis ex horum aciditate Acidum Salem conceperit, cum ex Vitrioli, Salis Communis, Mellis, Sacchari & Aceti Spiritibus Substantia, Salis Acidi Saporem & Naturam referens separari non possit.* Urgens profecto argumentum! Sed tamen Cassio satisfaciemus, ubi nos docuerit, quæ illius saltem iudicio sit natura Salis Acidi, & quis sapor. Nam alias, quicquid nos produxerimus, illi semper erit facile negare, illud Salis Acidi Saporem & Naturam referre. Interim hoc tantum dicam, non impossibile esse separare ex Spiritibus Acidis Corpora consistentia, & Crystallos sine ulla additione Corporis alicujus, quod Spiritus figat, & cum illis coalescat eo modo, quo Cassius metuit. Præterquam enim, quod Nobil.

Boyle in Append. Chem. Scept. p. 258. modum edoceat Salem ab Oleo Vitrioli separandi: diligentissimus etiam Glaſerus, & si quis alius harum rerum peritus, Parisiis ex Aqua forti obtinuit Crystallos; relatumque mihi est non semel à viro fide digno, inque Batavia nostra ob artem, quam profitetur, celeberrimo, ex Spiritibus Acidis sponte sæpe scerni Crystallos durissimos, ad latera fundumque vitri concrecentes, eodem plane modo, uti Spiritui Salis Armoniaci accidit, de cujus Crystallis alias, si recte memini, apud Te disserui occasione Lapidis Helmontiani, quem ille in Spiritu Urinæ sponte concrevisse scribit. Magis que adducor ut illud pro vero habeam, cum Nobil. Boyle idem referat Histor. Fludit. & Firmitat Sect. 54. de Oleo Vitrioli, cujus Crystallos sponte concrecentes adhærescere vitri Lateribusprehendit, qui deinde aëri expositi in Oleum Vitrioli liquecentes abierunt. Sed demus, ex omnibus illis Acidis liquoribus nihil Salis Acidi posse per artem educi, demus id, per quod accescunt, non esse Salem: illud tamen negari non potest, Acidos Liquores quosvis cum Salibus Lixivis effervesce, motuque illo Sales istos Spiritibus Acidis imbui, & condensari, ut Cassiana Phrasi utar, nihilque post motum illum ex Acidis liquoribus remanere præter aquam insipidam. Vid. Th. 7. Atque hoc ipsum, quod
ita

ita cum Lixivis Salibus concrefcit, quodque Acidis liquoribus demtum illos infipidos reddit, five illud Sal fit, nec ne, uti omnibus Acidis Liquoribus inest, ita nec succo Pancreatico Acido inesse negari potest; quo evicto Cassius frustra Adversarios refutare laboraverit, constabitque sibi Recentiorum Doctrina, rumpantur ut Ilia Momo. Esse autem Succum Pancreaticum Acidum Experimentiis constat pluribus, testibus & fide dignis comprobatis, nec Cassii argumenta evertent, qui nunquam vidit. Falsum est, *illum saepius observatum dulcem, semper ferme insipidum; falsum est, in stoma-* *cho sano non solum deesse ei Activitatem aciditatis omnis, sed qualitatem etiam istam omnino desiderari,* (considera hic, fodes, ineptissimam expressionem & phrasin,) falsum denique est, *non notabili quantitate affluere, nec semper in intestinum delabi.* Th. 16. Argumenta vero, quibus contra Aciditatem Succu disputat, nullius momenti sunt, etiamsi Experientia non refellerentur. *Non potest, inquit, concipi Acidum tam mite ac blandum, quin Natura sit prorsus inimicum.* Itane? Cur ergo Acida cum Alimentis mediocri quantitate assumpta non tantum non nocent, sed & profunt? Cur à Medicis quibuscunque, & cujuscunque sectæ cum adjuvandam ventriculi, viscerumque concoctionem, tum sæpe ad alterandum, robo-

rob. andumque quotidie cum successu dantur? Cur non tantum in febribus ardentibus, variisque morbis, sed & in sanitate, post motum corporis, ad æstum sitimve leniendam exhibita adeo corpora reficiunt, sumentibusque gratissima sunt. Non mihi credo, hæc à Medico posse negari, cum vulgo nota sint. Sed fatetur tandem in fin. Th. 10. assumi *Acida*, attamen subjungit, *illa intrans nos persistere ad minimum temporis spatium non posse quin à calore edomantur, & dulcescant*, ne nimirum, quod antea dixerat, *Sanguinem coagulent, corrumpant, motus, & ebullitiones, fermentationes & pugnas in Animalicorpore statim excitent*. Licebat Clar. Sylvio dicere, *Acida* in corpore nostro edomari, & dulcescere, cum Salibus Lixivis instructus sit, qui Aciditatem concentrare, ut loquuntur, brevissimo tempore possint. At Cassio non licet, qui hoc à *Calore* vult fieri, Hic vero fidem ejus testor, dicat, si unquam Spiritus Acidus sine ulla additione, *Solo Calore*, dulces redditos vidit, aut ab aliis factum audivit: dicat, quantum temporis egregia illa, sed tædiosa, operatio requirat. Scio, qui per tres menses, scio qui diutius Spiritus Acidus in Digestionis calore reliquerunt antequam dulcescerent. Certe dum Cassius hoc momento fieri in Corpore credit solo calore, majori jure illum exagitaret, juberetque, ut Furnum, & varia ac
hanc

hanc operationem necessaria in corpore nostro ostenderet, uti ille summa injuria hoc ab illis poscit, qui esse in bile Salem Lixivū dicant eodem sensu, quo vulgo, & recte, dicitur inesse in Absinthio Sal Fixum, in Vino Spiritum Vini, in Cornu Cervi Sal Volatile, utut ad horum productionem deinde igne opus sit. Quæ deinde de triplici Naturæ regno ejusque alimentis dulcibus, noxâ vero ab Acidis metuendâ dicuntur, refutationem non merentur; ut nec illa, quæ de corruptione vinorum & Cerevisiæ adfert, ut taceam, me jam prolixiorum fuisse quam volueram. Sed tamen permittite mihi, vir Clarissime, ut ad Th. 15. aliqua notem. Nam quod Th. 14. morbidis animalibus & momentea mutatione Aciditatem Succi Pancreatici, quam invitustandem concedit, excusare conatur, ad illud non respondebo, cum alibi hac in re ipsi satisfactū sit, dummodo illi rationibus satis fieri possit. Tantum vero abest, ut in illis acquiescat, ut immani quodam ictu solvere tentet nodū Gordium, quem necti sibi, veterum Auctoritatibus tantum tribuenti, ex Hippocrate viderat. Sed quomodo solvit? Videamus: *Non possumus, inquit, concludere, semina Acoris jam præexistisse in iis, quæ de novo prius fiunt ac generantur, non per Apocrisin Hippocraticam, sed per totalem aliquam humoris Transmutationem, & Particularum inversionem, nec eò nos inducet*

Philosophia intestinalis, ut statim rei inesse credamus, in quod illa p. n. mutantur. Non jam mihi cum vulgari Philosopho res est, ut pote in re difficillima, & maximi in physicis momenti tā audacter pronuntiat, ut nihil supra. Atque primum quidem Apocriſin Hippocraticam plane negat, de qua tamen loca tam clara sunt non apud Hippocratem tantum, sed etiam apud Galenum: Deinde nobis obtrudit *Totalem Humorum Transmutationem, & particularum inversionem*, quæ ille pro iisdem habet, cum tamen toto cœlo differant. Vereor sane, ne Cassius brevi stupenda ista Transmutatione, & Particularum inversione, totum orbem transmutet atque invertat, & supera inferis misceat. Causam vero si quæris, quæ illum impellat ut tantum audeat, accipe. *Sic enim, pergit, in Alimentis S. n. exstarent Semina Lumbricorum, Vermium, Ascaridum, eo quod hæc nonnanquam in Lumbricos & Ascarides p. n. mutantur.* Scilicet, baculus stat in angulo, ergò cras pluet. Quomodo quæso ista quadrant, atque ad Thesin nostram pertinent? Dixerat Hippocrates, dicuntque Recentiores cum illo, omnia in corpore nostro f. n. esse temperata, adeoque sibi invicem permixta, ut nihil excedentibus valde qualitibus conspicuum sit, nec hominem lædat: quod si quando vero accidat, ut quædam conspicua fiant & hominem lædant, sive acida illa sint, sive ama-

ra, aliave, tum illa, cessante mixtione, separari. Hic vero Cassius statum Controversiæ plane alium facit, asseritque Lumbricos suos & vermes, qui tamen nullo modo Corporis partes sunt, adeoque nec ad probandam, neque ad refutandam Apocrisim Hippocraticam quicquam faciunt. Neque etiam tam absurdum est, ac ille putat, Semina vermium in Alimentis extare. Vetus jam est opinio, & à præstantissimis Philosophis defensa, Animalia non nisi ex semine quæque suo generari: prodiitque jam Florentiæ Clarissimi Redi Liber de Generatione Insectorum in iquo Auctor doctissimus probat, nullum Animal, nisi ex alio Animali, nec ex planta corrupta, generari. Atque sic Cassius aliis argumentis indigebit contra illos, qui Syncrises atque Diacrises in corpore fieri putant, rectiusque discere debet Hypothesin illam, quæ varias Corporum Metasyncrises, & Texturarum mutationes supponit. Male namque intellexit illam Cassius, cum Humorum totales Transmutationes, & Particularum Inversiones animo concepit. Suppositis minutis Corporibus, & variè motis, non difficile est conceptu, si illa vel figuram, vel situm, atque connexionem, idque variè, mutant, proditura aliâ facie, novisque attributis sese ostensura. habetque ista consideratio tantum in physicis utilitatis, ut inter nobilissimas reputari possit, maxime, cum

& Artifices nostri eâ solâ multa præclara, & admiratione digna præstare possint. Sed ista quæ à situ particularum atque figurâ pendet mutatio, multum abest à totali illa Transmutatione, & Particularum Inversione, quam Cassius fovere animo videtur; nec, si Natura isto modo variè Corpora immutet, putandum propterea est, Syncrîsin atque Diacrîsin amplius locum non habere, quin potius credendum, cum Naturæ actiones tam variæ sint tamque multiplices, illam jam hoc, jam illud, jam utroque, vel pluribus modis opus habere, ut illas perficiat. Et sane tam illustria sunt ubique Syncrîsis & Diacrîsis Corporum documenta, ut naturæ opera ignorare debeat, qui illas tollendas putat: nec, qui contra Chemicorum separationes ingeniose & doctè, supra quam dici potest, disputat, Nobilissimus Boyle in sceptico suo, aliud vult, quam ut ostendat, nondum ab illis evictum esse, Separationes omnes, quas jactitant, tales revera esse; cum sæpe dubitari possit, an non potius Corpora ab illis producta sub alio tantum habitu appareant, quam ut exstiterint ea forma in concretis, quo nobis, Analyfi facta, apparent, utque ignis ope ab aliis, cum quibus permista erant, corporibus secreta fuerint. Quod quidem uti verissimum est, ita quoque ab altera parte Vir Nobilissimus nunquam in dubium vocavit Syncrîses & Dia-

Diacrifēs dari, quin nec plane negavit, Corpora quædam, mediante igne ab aliquo Mixto elicitā, non Materiæ tantum ratione, sed & aliis attributis, jam potuisse in Mixto existere; cum Concreta dentur, quæ priusquam igni exponuntur, plurima documenta dant, eorum alia Sale, alia Sulphure abundare. Ex quo jam facile colligitur, quid statuendum sit de iis difficultatibus, quæ circa Sales Lixivos Th. 18. moventur. Ut enim non repetam quod jam antea innui, eodem jure à Recentioribus posse dici, inesse in Bile Spiritum Volatilem, Salem Lixivum, Oleum, &c. eo quod destillatione possint ista ex Bile elici, quo vulgo ab omnibus dicitur, Plantam v. gr. volatilibus aliisve particulis constare; injurius etiam est Cassius, dum negat, esse ea, quæ dixi, in Bile, eo quod igne opus sit ut extrahantur. Ut enim ignis multum fortassis conferat ad illorum productionem, nescimus tamen adhuc quid & quantum ignis ad hoc agat, valdeque suspecta est *Vis illa ignis Liquefactiva* qua sola Cassii judicio, Sales Lixivi fiunt & generantur. Hoc certum est, multa ignis beneficio à Mistis separari, quæ maxime probabile est in illis existisse; nec posse omnia, quæ per destillationem obtinentur, dici de novo produci, sed magnam eorum partem secerni, aliquando plus, aliquando minus ob actionem ignis, inque minur-

tiores partes divisionem. Certum etiam est, non pauca esse argumenta, quæ bilem Salinis corporibus constare, evincant, ut non adeo opus sit ad illud probandum confugere ad urinæ examen Th. 19. propositum. Pro nostra tamen sententia facit, sine magno calore, radiisque solaribus, aliquam tantum Urinæ humiditatem absumentibus, concrefcere in illa Crystallos, qui licet multum differant à Sale per ignem ex Urina extracto, probant tamen revera, Sales cujuscunque tandem Naturæ in corpore nostro existere, qui à fornacum igne producti non sunt; quod si à Cassio obtineamus, jam multum profecto contra illum proficimus. Neque vero etiam isti Crystalli dulces tantum à Sale Urinæ sive volatili sive fixo durant, uti ille putat, nec specie differunt, nisi quod hi forte Simples sint Sales, & in specie diversi per Diacrisin individui: Illi autem Crystalli Compositi sint, atque ad Salis Armeniaci Naturam quodammodo accedentes. Differunt itaque eo, quod ignis non tantum volatiles partes à fixioribus, sed & acidas à Lixivis magis separet, quæ dum Crystalli fiunt, in unum coëunt; & præterea, quod eadem vi ignis salinæ particulae in minutiores partes dividantur, quam fieri à radiis solaribus possit: quæ sola divisio sufficere potest, ut Sal alter altero acrior sit, nec necesse est illum aliquid aliud ab igne

igne accipere, quod ad hanc acredinem faciat.

Ad Th. 20. attuli quædam superius, cum Salis Definitionem examinarem. Nunc istud animadvertendum venit, quod *Salibus Lixivis Lixivii* potius nomen convenire putet. Cur Cassius Germanus cum sit, Latii populis Legem vult ponere, quibus vocabulis res sua lingua debeant experimere: *Varroni* jam *Lix Cinis* est *foci, Cinisque Lixivus*; qui *bibi potest*, uti est apud *Plin. l. 36. c. 27.* docetque *Nonius, Lixivium nunc dici, quod veteribus Lix, id est Cinis, vel Humor Cineri mistus dicebatur. Decoctum autem in aqua Cinerem, donec parum supersit humoris, ubi refrigerit, in Salem abire Copiosum* *Aristoteles* Auctor est *Meteor. l. 2. c. 3.* Si ergo Lixivium est Cinis Lixivus, vel Humor Cineri mistus, quid Salem ficcum atque Retorridum Cassius vult Lixivium appellari, quod decoctum demum ad humoris consumptionem in Salem abit, *Aristotele* docente. Appellemus porro eo nomine potius, quo veteribus jam venit, quodque nihil habet incongrui, quam ut insolenti mutatione confusionem pariamus iis, qui novitati illi nondum affueverunt.

Expendamne etiam bellulum experimentum eadem Th. 20. propositum, ut appareat, quam accurate Cassius observet, rationemque ineat eorum que observavit? *vsit per tridum Sal Tartari magno igne, quod deinde multum imminutum non*
in

in forma Salis, sed vitri sine sapore, ignibus extractit. Atqui, aut hoc falsum est, Sal Tartari Vitri formâ sine sapore prodiisse, hoc est in vitrum mutatum fuisse: aut debebat hic omnis labor finiri, cessareque experimentum. Sed quid factum? *Contuso isthoc vitro, affusâque aquâ separatus inde Sal, & Terra alba.* Atqui sciunt omnes, & Cassius fatetur in fin. huj. Th. 20. *Sales ob terram ipsis jactâ vitrificationem subire quidem, sed ab illa nullum ad salinam naturam regressum dari.* (Cassii verbis utor). Scio, primum apud Amstelodamenses Virum, rerumque Naturalium, Matheseosque abstrusioris apprimè gnarum D.H. singulari dexteritate ex vitro, ni fallor, Veneto, ad candelæ flammam fals efflorescentias obtinere posse; prodiditque nuper doctissimus Borrichius Libro de Ort. & Progr. Chem. *se ex vitro veneto in pollinem redacto superfusâ aquâ destillatâ calidâ salis aliquantulum cocturâ elicuisse, sed quod ne ceterisima parte vitro responderet.* Sed hoc nimis parum Cassio, qui ex dicti vitri *Libris duabus, & undecim lotonibus* (sit venia vocabulo Cassiano) *libram Salis extraxit. Accepit ex hoc Sale Tincturam Spir. Vini factam, accepit oleum nigrum, hujus solutionem, fæcesque nigras secedentes: Habuit denuo novum Sal, novaque fæces, in quas totum Sal transisset si operationem repetere amplius voluisset.* Sed quid colligit ex operoso isto

isto experimento? Scilicet, hic jam suo more Logicus est, concluditque, cum nullum Salem à fecibus distinctum & liberatū obtinere potuerit, quin potius cum totū Sal Tartari nihil aliud videatur esse, quam alba & nigra terra combustibili falsedine ditata, Omnia Alkalia esse Corpora Composita & terrea, nullaque ratione similia. Quid opus erat exantlare tantos labores, ut perveniremus ad istam veritatem, omnia Alkalia esse corpora composita, & nulla ratione similia? Quis unquam ex Chemicis, præter ignaros quosdam & Thrasones dubitavit, Salia Alkalia nec inter se esse similia, nec non nisi ad sensum tantum similia, atque vix posse ad tantam puritatem deduci, quin semper aliquid fœcum, repetitis solutionibus & Coagulationibus, iis decedat, in quo quidem per texendo tam operosus est Claveus in suo de Princip. Chem. libro. Sed ne istud quidem, quod Cassius vult, ex ejus experimento sequitur. Si enim sunt Salia corpora composita, ubinam sunt illa ex quibus componuntur? Nihil certe ille obtinuit præter feces terreas, seu potius terram, eamque albam & nigram, quæ duæ tamen potius pro eadem terra habendæ sunt, cum nigra, lotionem atque ustionem sine dubio in albam terram abjisset. Nam falsedinem combustilem per Obreptionem supponit, & si combustibilis sit, Sal erit quod comburitur, (nisi Qua-

litatem forte velit combustibilem) quod ex terra non constabit , adeoque non , uti ille vult , Compositum erit. Aliud ergo aliquid ex Experimento isto , (si modo verum sit) deducendum erat , sed quod ille cogitando assequutus non est , nempe , posse Sal Lixivum repetitis Calcinationibus , Solutionibus , atque Coagulationibus omnes suas qualitates amittere , & tandem in terram inspidam reduci , nullo modo à terra quavis alia insipida distinguendam. Atque hoc nuper non de Salibus Lixivis tantum , sed de omnibus aliis , Sale Petræ , Comuni , &c. affirmavit Clarissimus Borrichius laudato superius libro , cum tamen , qui illum prævit , Blasius Vigenerus experimentum tantum in Sale Comuni fecerit , redegeritque ejus libras octo non in totidem libras terræ , sed in aquam inspidam , & terræ , etiam inspidæ , uncias duas , nihil plane perdens de Substantia Salis. Refert ille Experimentum quod fecit libr. de igne & Sale Gallice edito. p. 238. Edit. Rotomag. Anno 1642 , quod omnino refellit , Sal Commune , uti Cassius putat , in ignibus proprietates suas illesas servare. Similem se gerit , ubi Th. 21. & seqq. de Bilis Chemica Analyfi ratiocinatur. Debacchatus fuerat Th. 17. contra Cl. Sylvium , ejusque asseclas , quod assevererint , in Bile Salem Lixivum , Spir. Volatilem , Oleum , & aquam contineri. Hic verojam
mode-

moderatioꝛ est, cum jam, ut certior de iis esset, ipse experimentum fecerit, acceperitque illa, quæ antea pro absurdis habebat. Sed quid prodest detecta veritas, cum illam maliciose respuimus? Videt, tangit, gustat, ea quæ antea negaverat; cumque maxime persuadeatur, persuaderi tamen non vult, sed occasionem ubique cavillandi quærit, studetque refutare, quæ amplius negare non potest. Et initium quidem facit *ab Aquæ copia*, quam ex Bile accepit, eum Cl. Sylvius paucam tantum in Bile inesse aquam dixisset. Speciosa hic, fateor, est Cassii causa, sed cui tamen facile occurri potest. Nisi nodum, quod ajunt, in scirpo quæreret, vidisset illos, quos paulo post adeo traducit, quod bilem ob oleum ejus putant flammam concipere, expressis verbis dicens; sicut ab omnibus fere Animalium partibus, ita à Bile quoque *notabilem Aquæ copiam separari posse*. Sed Cl. Sylvius de pauca tantum aqua loquutus fuerat? Dixerit; num propterea adeo vapulabit? Potuit ille Bilem fermentatam, quam dicunt, destillasse, cum Cassius non fermentatam destillaverit, ex qua certum est minus aquæ prodire, illamque, quæ prodit, non inspidam esse, ut Cassii est, sed quam lingua vix ob nauseabundum saporem ferre possit; claro argumento, spirituosam salinique non parum aquæ conjunctam esse. Sed nec etiam si tantum aquæ, & in-

fipidæ, quantum ille vult, à bile fecerneretur, propterea minus liceret dicere, parum tantum aquæ, respectu cæterarum rerum, bili inesse, si quis consideret, drachmas duas Spiritus volatilis, atque tres drachmas terræ instar aloës amaræ, (quam tamen male terram appellat, cum solubilis fuerit, dederitque olei crassi & nigri drachmas duas, salisque Scrupulum unum, & grana tria), cum uncis quinque & drachmis sex mistas, liquorem fortem & saporis ingrati futurum. Refert Cassius Th. 7. *unicam libram salis Tartari posse triginta stophas aceti in aquam inspidam convertere.* Restabit aqua fere eodem pondere, quo acetum fuerat, parum certe imminuto, Salque Tartari vix tres aut quator uncias amplius pendet, & tamen hoc parum, quod decessit Aceto, quodque Sali Tartari accessit, Aceto dat insignem illum acorem, cujus ratione parum quis dicat esse in Aceto aquæ, antequam separatio facta fuerit. Res clarior est in vitrioli & Salis Spiritibus à phlegmate, quantum fieri potest, liberatis. Nam & istorum Spirituum, utut acerrimorum, maxima pars aqua est, si cum salibus lixivis, vel Coralliis jungantur. Addit aliam subtilitatem Cassius: duas drachmas Olei aquæ uncis sex mistas non posse ardere, adeoque ab oleo non esse Bilis inflammabilitatem. Quidni ardebit oleum, Cassi, si debile misceatur? Aquæ quan-
 titas

titas obstat, nonne? Nescis itaque, non tantum spiritum vini vulgarem, sed quodvis Vinum Gallicum, etiam vilissimum, non obstante quicquid in illo est aquæ, ardere, si prius incalcescat, magisque, si præterea moveatur, quod male contra Sennertum negat doctissimus alias atque Expertissimus Danus. Atque, si verum est, quod vulgo ab omnibus pro vero habetur, Sulphureas esse atque oleosas partes, quæ in Spiritu Vini deflagrant, cogita quæso, quam parum hujus olei debeat inesse non dicam in Spiritu Vini, sed in ipso vino, & quidem vilissimo. Scio, dari Spiritus inflammabiles, in quibus inesse oleosi quid non temere dixerim, quamvis nec etiam multum negaverim, de quorum inflammabilitate alias forte. Sed hi Spiritus plane diversi sunt a Spiritu Vini, magisque Cassii argumentum laborabit, si verum est, quod a Præclaro Viro, & Nobilissimi Abbatis Domini Boucaud Amico non semel audivi, posse Curiosissimum Virum separare Oleum a Spiritu Vini, ita, ut quod superest Spiritus, licet Fortissimi, non amplius incendi queat. Reliqua prætereo, ut ludicra, an oleum Crassum, quod ex Bile accepit, fuerit principium, an ex aliis Principiis conflatum; quæ illius cum sale mistura; an nigra illa terra, & instar aloes amara magis per oleum quam per saleem soluta fuerit; cur non major Salis in Bile sit

copia

copia, & quid viginti tria grana possint ad tantos tumultus excitandos? Ostendunt ista Cassii ingenium, cui hoc saltem ut discat, auctor sum, multa esse quæ ille non capit, Naturamque posse plurima, quæ ille nec potest, nec intelligit.

Supereft tertia Disputationis Pars paucis absolvenda, jam enim nauseo. De Pituita hic agit, quam quidem dari non affirmat, *cum non semper appareat, nec adeo multis exemplis in Praxi ejus Existentia confirmari possit, sed nec omnino negat; uti nec admodum negari posse putat, Bilem per meatum choledochum ad intestina profluentem sæpius pituitæ secundum Naturam misceri, non quidem quod hæc ita se habere Experientia & Rationibus constet, sed, quia veteres hoc docuerunt.* Quod si hoc credit propterea quod veteres idem docuerint, quare ergo, nec eorandem veterum Testimonio credit, pituitam in intestinis semper hæerere? cur iisdem illis veteribus non credit, qui tot exemplis, ex illorum praxi repetendis, pituitæ existentiam confirmant? Nam si vel ego, vel alius quis Cassio dicat, jam nolit alienis oculis, alienâ fide ista intueri, sed ingenuo potius spiritu veritatem inquirere. Vid. ejus Procem in fin. Et tamen, dummodo hoc, uti dicit, velit agere, non plane de illo desperabo, sed certus ero, illum, ut primum ad ægros vocatus fuerit, multa concessurum, quæ hæctenus negavit. sed in primis
istud:

istud : Gravitationem illam , pondus circa præcordia , durum illud cingulum superiorem abdominis partem ambiens , de quo ægri toties conqueruntur , flatus ructusque adeo miseros angentes , intestinorum dolores , distensionem , sensumque , quo sibi videntur terebra perforari , pituita viscida tanta sæpe copia & per fauces & per alvum excreta , aliaque centena hujus generis , certissima & indubitata Medicis documenta esse , quæ pituitæ existentiam demonstrent. Vide sis, si placet , ipsum Galenum nostrum laborantem, ejusque curationem. 2. de loc. Affect. c. 5.

Quibus ita expositis, securus quid alii judicaturi sint, ipso Cassio judice me obtenturum spero , nullam hæctenus Effervescentiam, ob argumenta ab ipso allata, negandam esse, ne quidem ratione Salis Acidi & Lixivi, utpote quos nullo modo, ne probabilibus quidem argumentis, probavit, nec in tota Natura, nec in corpore nostro existere: Esse Effervescentias illas adhuc in statu sano Motores Humororum & Sanguinis (reliquis tamen non omissis requisitis :) nec cadere virtutes & munia, non dicam Triumviratus (Nam hoc Cassii, ejusque similium figmentum est,) sed triplicis illius humoris, Bilis, Succii Pancreatici , atque Pituitæ in Intestinis concurrentis, quæ omnia Cassius imis subruta fundamentis volebat, sed in cassum volebat.

Non

Non lubet ulterius ad Corollaria descendere. Non ferrem illam *Animam totam in quolibet parte: illum unum Spiritum corpus gubernantem, quem deinde Spiritum vitalem dicit, nisi sibi contradicat: illum Sanguinem, ubicunque loci, & circa viscera, & in habitu Corporis eundem usque, & sui similem: istam admirabilem similitudinem lactis & Sanguinis in essentia ac materia: illud fermentum dulce mammis innatum: illum Liquorem Sanguini similem (similem, volebat dicere), Serum antiquis dictum, ejusdem plane cum sanguine Naturæ, nihilque ab eo differentem, & similia alia, quæ volens sciensque prætereo. Nec enim mea interest, quas Cassius de rebus opiniones foveat, daboq; ipsi libertatem sentendi quicquid voluerit, dummodo sibi sapiat, nec calumniis impetat qui nunquam illum offenderunt, definatque refutare quæ non intelligit. Quod si rem, uti debebat, examinasset, movissetque difficultates & dubia alicujus momenti, quæ in re difficillima non defunt, nec unquam deerunt, idque modeste, utque viros ingenuos decet, animo veritatem indagandi, responderem forte publico scripto, speraremque, mutua hac collatione argumentorum, obscura quædam hæctenus illustrari, falsa vero, aut male concepta, corrigi, adeoque Scientiæ fines produci posse. Sed nunc manum de tabula. Neque enim otium adeo*

odio.

odio mihi est, ut rem mihi velim esse cum homine importuno, & furibundo non valde ab simili. Quare tibi tantum scribo ista, succensens mihi metipsi, quod tam prolixus fuerim, nec coercuerim impetum quo calamus ferebatur. Tu quæso prolixitati ignosce, sicque existima, me non ægre laturum, si nihil horum legas, vel ea tantum, quæ placuerint. Vale, Amicorum optime, & me ama. Dabam è Museo. Mense Octobr. A. c l o l o c l x v i i i.

Ne vacuæ essent frequentes pagellæ, libuit subjungere quædam Excerpta è Thesibus Inauguralibus de Arthritide, Celeberrimi Viri D. D. JOANNIS de RAEI, Habitis in Acad. Lugd. Bat. 16. Julii 1647. ut omnibus appareat olim jam cogitationes illas de acido ac salso &c, è scriptis Hippocratis ab eodem Viro Clariss. exculptas fuisse.

Ita habet THESIS I.

DOcuit quidem Hippocrates lib. de Nat. Hom. textu v. § 9. & seq. Corpus humanum continere in se ipso sanguinem & pituitam & geminam bilem, flavam & nigram, quibus natura corporis illius constituitur, & per quæ ægrotat ac sanitate fruatur. Non raro etiam eosdem calidos, frigidos, humidos, & ficcos vocat. Quantum nihilominus absit ab Hippocratis opinione, quod hisce solis qualitatibus natura & facultates humorum comprehendi queant, ita ut iis solis corpus afficiant, libro de prisca Medicina textu xxx. ex professo docuit. Quod, inquit, multi febribus ardentibus, pul-

monum

monum inflammationibus, aut aliis morbis vehementibus detenti, calore non cito liberentur, illud ipsum magno argumento est, quod neque calidum simpliciter, neque ipsum solum affectus causa sit, sed est & amarum & calidum idem, & calidum & acutum, & salsum & calidum, aliaque innumera, & rursus frigidum aliis facultatibus commistum. Hæc sunt, à quibus noxa provenit. Sed & calidum adjunctum est, robur ac veluti principatum habens, quod incitat & vim ejus cui conjunctum est auget, nullam tamen peculiaris vim, quam conveniat, majorem, obtinet. Quinimo aperte docet, l. c. textu xxiv. & xxv. proximam seu extremam agendi vim in humoribus, non à qualitatibus primis, sed ἀπὸ δυνάμεως à facultatibus, quæ solæ hominem afficere queant, provenire. Facultates illi sunt amarum, salsum, acidum, cæteraque tum in homine tum extra hominem. Et hæc quidem mixtione & mutua inter se contemperatione neque cernuntur, neque molestia quemquam afficiunt. At ubi horum quippiam secretum fuerit ac per se extiterit, tum & conspicuum sit, & hominem molestia afficit.

II.

Hæc Doctrina Hippocratica, si diligentius exculta fuisset, non tot morborum causæ in occulto tam diu laterent. Arthritidi saltem magna lux exinde affulgere mihi videtur. Dico igitur,

igitur, quod falsum est in corpore nostro & acre, tenui insipido (ut Hippocratice loquar) seu aqua dilutum, ubi secretum fuerit, atque in partes circa articulum sentientes decubuerit, dolorem illic excitat, primum quidem illas vellicando & pungendo, mox etiam sui copia pre-mendo & distendendo.

III.

Verum enimvero, quandoquidem recentiorum observationibus jam certum est, quantum possit serum, præcipue in hoc affectu, prout peculiarem massæ sanguineæ partem denotat, illud potius, quam ichorem, doloris causam statuimus. Est autem in omni sero *aqua tenuis*, Hippocrati insipidum, cui & aliæ substantiæ permixtæ sunt, quæ pro copia & viribus habent facultates. Notissimum est *Sal*, quod acrimonia sua atrocis illius doloris prima causa est, atque prout magis vel minus vehemens fuerit, dolorem etiam multum variat. Existimo tamen huic falso sæpe multum *Acidi* adesse. Præter hæc autem in sero est crassior aliqua substantia, quam *facem terrestrem* nominare possumus, unde nodi præcipue generantur. Quæ sit illius natura haud satis perspectum habemus. Unum affirmare ausim, salis crassioris nonnihil ipsi adesse, cui portio quædam terrestris ex reliqua massa sanguinis accedens, speciem Arthritidis, quoad dolorem calorem & durationem, multum variet.

IV.

Inest nimirum terræ & acidum & amarum & dulce & salsum, & omnigenum, ex quibus unumquodque quod ex terra nascitur, quod familiare sibi fuerit, attrahit. Sunt verba Hipp. de Nat. Hom. t. xi. Alimenta autem, quibus corpus nostrum quotidie instauramus, quia omnem suam substantiam ex terra sumunt, cuncta ejusmodi succos in se continent. Hæc igitur, ubi in corpus ingesta, ejusdemque calore resoluta fuerint, quodcumque in se continent, in massam sanguinis deponunt, dulce quidem maximam partem & substantiæ corporis conveniens, nonnihil tamen acre salsum & acidum. Quæ postrema, ubi frequenti per cor transitu attenuata, reliquisque massæ sanguinæ portionibus exacte permista fuerint, constituunt cum illis unum & simplex & validum, ait Hipp. nec molestiam ullam exhibent. Quia tamen ἀργή sua natura sunt, & ἰσχυρὰ seu vehementia, si majori copia cumulata vires acquisiverint, reliquis massæ sanguinæ partibus non accurate amplius miscentur, sed tanquam heterogenea confunduntur. Unde vitata primum sanguificatione, sanguis diversis humoribus infectus, fervorem intus concipit, & instar cerevisiæ recentis fermentatur, tandemque magis solito intumescens ac ebulliens, acres illos & alienos succos, una cum feri portione, qua data

via

via propellit. Quod ad alvum pervenerit, diarrhœa aquosa, quod ad renes copiosiori mictione, quod ad habitum corporis, per poros evacuatur. In articulos autem quod incidit, penetrat in intimos recessus & interstitia nervosarum partium, quæ cum undique densissimis ac frigidis partibus obsessa sint, sistunt serum atque retinent.

Hæc suffecerint in præsens, qui plura desiderat, adeat interea Clarissimi Tachenii Hippocratem Chymicum, ut & Ejusdem Hippocratis Medicinæ Clavium, donec in lucem prodeat Celeberrimi Schuylii Tractatus quem pro Veteri Medicina conscribit, quique ab omnibus avidissimè expectatur.

F I N I S,

Med. Hist.

WZ

250

C3456dt

1669

